

Bevezető

A számvitel által előállított információk – mint a gazdasági döntéshozatal inputjainak – megbízhatósága és valódisága érdekében szükséges a független felülvizsgálat, amely megvalósulhat szervezeten belüli, illetve kívüli ellenőrzés formájában. Számos gazdálkodó szervezet rendelkezik belső ellenőrzési területtel, míg a szervezetfüggetlen ellenőrzés körébe a könyvvizsgálat és a hatósági felügyeleti eljárások tartoznak. Pénzügyi intézmények esetében mindhárom funkció működtetését jogszabályi előírások követelik meg; a kiemelt és többszereplős felülvizsgálatot pedig tevékenységi sajátosságaik indokolják.

Könyvünkben az előbbiekből a hitelintézetek működésének külső – könyvvizsgálói és hatósági – felülvizsgálatával és értékelésével foglalkozunk, mivel ellenőrzési tekintetben számviteli szempontból elsődleges kapcsolódási területet ez a két terület testesít meg. A kiadvány célja, hogy az általános számviteli és könyvvizsgálati ismeretek, technikák birtokában lévő hallgatók és szakemberek számára kifejezetten bankspecifikus területeken nyújtson többletinformációkat. Ismeretanyagának elsajátítása az általános számviteli ismereteken kívül szektorspecifikus tudást is feltételez, amelyet a szintén a szerzők által írt és a kiadó által gondozott Bankszámvitel című könyv rendszerez. A Hitelintézetek könyvvizsgálata és ellenőrzése című könyvünkkel ezt a munkát kívánjuk folytatni és olyan ismeretanyagot adni az Olvasó kezébe, amely témájával az eddig elsajátítottakat mind szélességében, mind mélységében tovább bővíti. Mivel az egyetemi számvitel-oktatás MSc-szintű tananyagának a hitelintézetek ellenőrzése is szerves részét képezi, ezért az írottakkal egyrészt szeretnénk a felsőoktatásban tevékenykedő oktatók és a hallgatók segítségére lenni, másrészt olyan ismeretanyagot közzétenni, amely a szakmában tevékenykedő banki, könyvvizsgáló, pénzügyi és egyéb szakemberek munkája során is haszonnal forgatható.

Ahogy említettük, a könyvben nem nyúlunk vissza az egyes számviteli és könyvvizsgálati alapfogalmak ismertetéséhez, az első rész azonban áttekintést ad mind az általános könyvvizsgálati standardokról, mind pedig a bankszámvitel sajátosságairól. A könyv ezen fejezetei nem törekszenek teljességre, hanem csak egy rövid, átfogó képet szeretnének nyújtani a témáról, amely a bankok könyvvizsgálatával foglalkozó második részt alapozza meg. A könyv könyvvizsgálati része a kimondottan hitelintézeti könyvvizsgálatra vonatkozó könyvvizsgálati standardok ismertetésén túl az összbanki szintű ellenőrzésekre, a banki tevékenység központjában álló IT vizsgálatra, a csalás kérdéskörével kapcsolatos könyvvizsgálati munkára, valamint a banki beszámoló három kiemelt területére: a hitelezési tevékenység, a betétgyűjtés és a treasury vizsgálatára összpontosít. A könyvvizsgálati részterületek bemutatása során összefoglalást nyújtunk az egyes termékekről, az üzleti folyamatokról, a folyamatokba épített kontrollokról és a kontrollok vizsgálatáról, az érintett mérleg- és eredménykimutatás-sorokról, valamint az alkalmazható részletes könyvvizsgálati eljárásokról. Elemezzük a tervezési folyamat speciális kérdéseit. A könyvvizsgálati technikák esetében a cél alapvetően az alkalmazható módszerek felsorolása, melyből a könyvvizsgáló a könyvvizsgálati munka során, az adott hitelintézet jellemzőit és kockázatait figyelembe véve választhat. A könyvvizsgálati részeket a jogszabályi megfelelés vizsgálatára vonatkozó oldalak zárják, amelyek átvezetnek az utolsó, hatósági ellenőrzéssel foglalkozó részre. Ennek keretében a PSZÁF és az MNB felügyeleti és ellenőrzési feladatait részletezzük, elsősorban a jelentéstételi kötelezettségekre koncentrálna, melyek jelentős részben támaszkodnak számviteli információs rendszerekre. A könyvben használt, de az adott szövegkörnyezetben nem magyarázott (→szimbólummal jelölt) fogalmakat fogalomtár részletezi, a hivatkozásjegyzékben pedig minden olyan vonatkozó forrást megjelöltünk, amely jogszabályi, valamint egyéb tekintetben a könyvvizsgálói, valamint ellenőrzési munka bázisát jelenti.

Könyvünk megírásával célunk volt, hogy szakmai tapasztalataink és a szabályozási környezet rendszerezett egészként történő bemutatásával olyan hiánypótló szerepet betöltő kiadványt adjuk közre, amely mind az oktatók és hallgatók, mind pedig a szakemberek számára gyakorlati munkájuk során is biztos támpontot nyújt, reméljük, hogy használata visszaigazolja majd várakozásainkat. A könyv megírásához nyújtott segítségükért, szakmai támogatásukért köszönettel tartozunk lektorainknak és kollégáinknak, név szerint Boros Juditnak, Henye Istvánnak és Agócs Gábornak a KPMG részéről, illetve Homolya Dánielnek – az MNB –, valamint Mátrai Évának, a CIB Bank Zrt. munkatársának. Munkánkat ajánljuk nekik, hallgatóinknak és nem utolsósorban hozzátartozóinknak, és hisszük, hogy a könyv használatának sikere mindannyiunk közös érdeme.

A szerzők